

6 . Adâncata | Județ: Suceava | Punct: Imaș | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 146806.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Dumitru Boghian, Vasile Budui, Cătălina Buzdugan, Sorin Ignătescu, Ion Mareș, Bogdan Petru Niculică

Instituții: Muzeul Bucovinei, Suceava, Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Oficiul pentru Studii Pedologice și Agrochimice, Suceava, Universitatea "Ștefan cel Mare", Suceava, Muzeul Bucovinei, Suceava, Muzeul Bucovinei, Suceava

Raport

În perioada 8 iulie – 30 septembrie 2002, colectivul de cercetare (sus amintit) a continuat investigarea sistematică a necropolei de tip Costișa-Komarov de la Adâncata. În intervalul iulie-august, săpăturile s-au desfășurat în cadrul organizat al unui șantier-școală, la care au participat studenți practicanți ai Facultății de Istorie și Geografie (UȘtcM Suceava), specializările Istorie-Geografie, Istorie-Engleză, Istorie-Filozofie și Istorie-Franceză, iar în luna septembrie cu studenți, membri ai Cercului de Istorie Veche și Arheologie (UȘtcM Suceava) și lucrători angajați temporar din satul Fetești (com. Adâncata). Buna desfășurare a lucrărilor a fost posibilă datorită faptului că Primăria Adâncata, prin d-l primar Filaret Galan și d-l viceprimar Dorel Filip, a organizat o bază de studiu, cazarea studenților și specialiștilor și a pus la dispoziție terenul necesar cercetării.

În ceea ce privește metoda de lucru, a fost urmat sistemul utilizat în anul precedent, cu martorii centrali (trasați N - S și E - V) având lățimea de 0,50 m și secțiuni orientate N - S, cu lățimea de 2 m, cu martori de 0,50 m între ele. Au fost prelevate în continuare probe osteologice și pedologice. În prezent se efectuează un studiu geomorfologic și pedologic amănunțit al zonei în care este amplasată necropola tumulară. Obiectivele cercetării au constat în conturarea unei imagini mai complete asupra detaliilor de rit și ritual funerar, în continuarea studiilor interdisciplinare și în formarea unei echipe de studenți care să deprindă metodele și tehnicile de lucru specifice unei necropole tumulare.

În cursul campaniei din anul 2002 au fost investigați exhaustiv trei tumuli: T 3/2002, T 4/2002, T 5/2002 și parțial T 6/2002.

T 3/2002

Movila este amplasată pe partea dreaptă a drumului comunal Adâncata – Fetești, are înălțimea de 0,65/0,75 m și diametrul aproximativ de 7,60 m.

Au fost deschise următoarele secțiuni orientate N - S, cu lățimea de 2 m și martori de 0,50 m, incluși: S I, II, III SE și SV (5,00 m) și S I, II, III NE și NV (6 m).

Stratigrafia T3/2002:

- până la -0,10/-0,15 m, sol vegetal, cenușiu deschis;
- de la -0,10/-0,15 m până la -0,30/-0,40 m, strat de pământ nisipo-argilos, de culoare cenușie (sol de pădure evoluat);
- mantaua T 3 se extinde între -0,30/-0,40 m și solul antic de călcare aflat la -0,60/-0,75 m, fiind alcătuită dintr-un strat de pământ dur, de culoare brun-cenușiu închis, uneori cu mici impregnații de cărbune;
- de la -0,70/-0,75 m apare solul brun-gălbui, steril din punct de vedere arheologic.

În S II NV (m 0,90, -0,38 m, la 0,42 m de profilul E), au fost descoperite fragmente ceramice dispartate, provenind de la un vas de dimensiuni medii, cu buză teșită, dreaptă. Pasta este friabilă, cu silicolit și cioburi pisate, are culoarea cenușiu-deschisă la exterior și negricioasă la interior.

În S II NV, -0,40 m, la m 2,60, la 0,54 m de profilul E, a fost descoperit un fragment de lamă din silex cenușiu, cu două muchii mediane.

În S I SE, la -0,60 m, a fost observat în grund conturul unei gropi circulare, cu diametrul aproximativ de un metru, care se continua în profilul V al secțiunii, între metrii 0,25 și 1,25. La această adâncime dimensiunile sale erau de 1,10 m N - S și 0,90 m E - V.

În zona gropii mormântului, amplasată în centrul mormântului, în S I SE, au apărut următoarele materiale arheologice:

- la -0,45 m, la 0,50 m de profilul estic, la m 1,40 m, a fost identificat un fragment ceramic de culoare cărămizie, cu miez negricios, perisabil, cu silicolit pisat în compoziție;

- la -0,52 m, lângă profilul vestic, la 1,30 m, a apărut un fragment de așchie din silex cenușiu;

- la -0,52 m, în profilul vestic, la m 1,10, au fost observate mai multe fragmente ceramice, cărămizi la suprafață și negricioase în spărtură, poziționate la partea superioară a mantalei. În această zonă apar mici impregnații de cărbune;

- la -0,65 m, la m 1,05, la 0,90 m de profilul estic, a fost identificat un fragment ceramic puternic corodat, de culoare cenușie;

- la -0,70 m, în profilul vestic al secțiunii, la m 0,30, a apărut un fragment de așchie de silex cenușiu-negricios, cu talon.

La punerea în evidență a gropii mormântului s-a constatat că aceasta a avut pereții drepecți și fundul plat (păstrând dimensiunile din grundul de la -0,60 m); pe fundul acesteia, la -1,48 m, au fost depuse oase umane incinerate, de mici dimensiuni, o așchie din silex negricios și o piatră plată (gresie).

Deasupra acestei gropi, la partea inferioară a mantalei, între -0,50/-0,60 m de la suprafața tumulului, au fost descoperite următoarele materiale arheologice în martorul central N - S: un vas de dimensiuni medii (notat 2), așezat în poziție verticală (nu a fost deocamdată restaurat); la 0,55 m sud de acest vas, a fost identificat un complex alcătuit dintr-un vas de mici dimensiuni (notat 1), așezat cu gura în jos, umplut cu material poros și ușor, fragmente ceramice provenind de la un vas friabil (nu a mai putut fi întregit), pietre de râu de mici dimensiuni și două roți de car miniaturale, de lut ars, dintre care una întreagă și una fragmentară (sunt restaurate). Reținem faptul că umplutura din vasul miniatural a fost prelevată, aflându-se în studiu la Laboratorul Zonal de Restaurare și Conservare a CMB Suceava.

T 4/2002

Acest tumul, de dimensiuni reduse, se află pe partea stângă a drumului comunal Adâncata – Fetești, în vecinătatea T 3/2002, la aproximativ 20 m nord de aceasta. Înălțimea sa este de 0,65/0,75 m iar diametrul de 8,00 m.

Au fost trasate următoarele secțiuni orientate N-S, cu lățimea de 2 m și martori de 0,50 m, incluși: S I NE, NV și S I SE, SV (6 m).

Stratigrafia T 4/2002:

- până la -0,10/-0,15 m, sol vegetal, cenușiu deschis;

- de la -0,10/-0,15 m până la -0,30/-0,40 m, strat de pământ nisipo-argilos, de culoare cenușie (sol de pădure evoluat);

- mantaua T 4, identică în privința structurii cu cea a T 3/2002, este cuprinsă între -0,30/-0,40 m și solul antic de călcare aflat la -0,70/-0,75 m, fiind alcătuită dintr-un strat de pământ dur, de culoare brun-cenușiu închis, cu impregnații de cărbune pe alocuri;

- de la -0,70/-0,75 m începe solul brun-gălbui, steril din punct de vedere arheologic.

În S I SV, la -0,80 m, în martorul central E-V, a fost identificată o groapă (notată G 1) cu conturul oval, observat în grundul din capătul nordic al secțiunii. În S I NV, la aceeași adâncime (-0,80 m), a fost reperat conturul unei alte gropi, de formă rectangulară (notată G 2) care taie secțiunea pe direcția E - V, între metrii 0,57 (E) și 0,80 (V). În ceea ce privește această construcție, remarcăm faptul că groapa din S I SV, cât și cea rectangulară din S I NV sunt adiacente, diferența dintre ele fiind dată de caracterul umpluturii lor, mai închisă și compactă în cazul G 1 și eterogen în cazul G 2.

Dimensiunile gropilor sunt următoarele: pentru G 1, 0,85 m N - S, 0,70 m E - V; pentru G 2, între 0,60/0,80 m N - S (la extremități), 0,70 m în zona de contact cu G 1 și 1,80 m E - V.

Fundul ambelor gropi se află la -1,50/-1,55 m. Pereții lor au fost săpați ușor oblic, iar fundul, în ambele cazuri, este plan. La demontarea martorului central E-V, la șpăcluirea și epuizarea în întregime a complexului de gropi au fost descoperite oase umane calcinate depuse doar pe fundul G 1. În rest, în T 4/2002 nu au fost identificate alte materiale arheologice.

T5 2002

Este situat la 15 m sud de T 1/2001, pe partea dreaptă a drumului comunal Adâncata – Fetești, în apropierea unei borne kilometrice distruse. O bună parte a zonei sale nordice este afectată de traseul unui drum de care, fapt care a și impietat asupra cercetării noastre. Are înălțimea de 0,50/0,60 m și diametrul de 12 m N - S. Au fost trasate următoarele secțiuni, orientate N - S, toate cu lățimea de 2 m, având martori incluși de 0,50 m: S I SE, SV (10 m), ulterior prelungită cu 1,50 m, S II SE (3,50 m), S I NV, NE și S II NE (3 m).

Stratigrafia T5/2002:

- până la -0,10/-0,15 m, sol vegetal, cenușiu deschis;
- de la -0,10/-0,15 m până la -0,30/-0,40 m, strat de pământ nisipo-argilos, de culoare cenușie (sol de pădure evoluat);
- între -0,30/-0,40 m și solul antic de călcare aflat la -0,55/-0,65 m, se desfășoară mantaua T 5/2002, alcătuită dintr-un strat de pământ dur, de culoare brun-cenușiu închis, cu rare impregnații de cărbune;
- de la -0,55/-0,65 m se dezvoltă solul brun-gălbui, steril din punct de vedere arheologic.

În S II SE, la -0,25 m, în capătul de sud al secțiunii, a fost identificat un fragment ceramic atipic, brun-cenușiu, cu nisip cu bobul mare ca degresant.

În S I SV (-0,70 m, la 0,10 m de profilul estic, în martorul central E - V), a fost descoperit un fragment de os calcinat.

În S I NE (-0,83 m, la 0,86 m de profilul nordic, la 0,64 m de profilul estic), au fost observate oase calcinate fragmentare, antrenate în lungul unei galerii de rozător.

În S I SV (4,50, -0,40 m), în profilul estic, în manta, a apărut un fragment ceramic cărămiziu, care, după consistență, ar putea aparține culturii Cucuteni. În legătură cu această plauzibilă atribuire, facem precizarea că în T 2/2001 au fost găsite, la diverse adâncimi, în manta, fragmente ceramice tipice acestei culturi. Este posibil ca pământul care constituie mantaua T 5/2002 să fie adus din aceeași zonă, unde a existat în vechime o locuire cucuteniană.

În S I SV, SE, S II SE și S I NV, S I NE, între adâncimile de -0,55/-0,70 m, la efectuarea unei "raderi" a podelei acestor secțiuni, atunci când cercetarea părea a nu avea rezultatele așteptate, a fost observat un șanț circular cu diametrul de 6,00 m, adânc de 0,35/0,45 m, având lățimea cuprinsă între 0,25/0,30 m. Datorită structurii mantalei șanțul a fost observat mai întâi în grund, ulterior și pe profilele secțiunilor. Această construcție a surprins colectivul de cercetare, fiind vorba de o descoperire cu caracter de unicat pe teritoriul țării noastre, în ceea ce privește complexul cultural Costișa-Komarov. Șanțul de față a avut, putem presupune, un rol de delimitare a zonei centrale a T 5/2002 (rol cultic, ritual?). La șpăcluirea atentă a acestuia s-a constatat că pereții erau tăiați aproximativ drept, fundul era plat, singurul material arheologic din șanț constând în mici fragmente de cărbune descoperite în S I SE.

La demontarea martorului central E - V au fost observate fragmente de oase calcinate, grupate în două zone, situate în extremitatea nordică a S I SE, una la 0,25 m în zona de vest, cealaltă la 0,30 m, în partea de est a secțiunii. S-a observat faptul că oasele (câteva fragmente extrem de friabile) erau așezate direct pe solul antic de călcare.

T6/2002

Movila, de dimensiuni apreciabile, este amplasată la aproximativ 30 m nord-vest de T 2/2001, pe partea stângă a drumului comunal Adâncata – Fetești. Are un diametru aproximativ de 18 m și înălțimea de 1 m. Au fost deschise următoarele secțiuni, orientate N - S, cu lățimea de 2 m și martori incluși de 0,50 m: S I SV (10 m), S I NV (9 m), S I SE (5,50 m) și S I NE (4 m).

Stratigrafia T6/2002:

- până la -0,10/-0,15 m, sol vegetal, cenușiu deschis;
- de la -0,10/-0,15 m până la -0,30/-0,40 m, strat de pământ nisipo-argilos, de culoare cenușie (sol de pădure evoluat);
- mantaua T 6/2002, se dezvoltă între -0,30/-0,40 m și solul antic de călcare aflat la -0,90/-1,00 m și este alcătuită dintr-un strat de pământ dur, de culoare brun-cenușiu închis, cu unele impregnații de cărbune;
- de la -0,90/-1,00 m se dezvoltă solul brun-gălbui, steril din punct de vedere arheologic.

În T 6/2002 au fost descoperite următoarele materiale arheologice, dintre care amintim:

- în S I NV (2,07, -0,42 m, 0,60 m de profilul estic), vas întregibil (notat 5);
- în S I SE (1,10, -0,81 m, în profilul estic), vârf de săgeată din silex cenușiu cu baza concavă;
- în S I NV (3,04, -0,40 m, în profilul estic), a fost descoperit un vas întregibil (notat 6);
- în S I NV (0,85, -0,64 m), vas întregibil (notat 3). Prezintă silicolit în compoziție, pasta este neagră, sfărâmicioasă;
- în S I NV (1,72, -0,76 m, la 0,22 m de profilul vestic), a fost descoperită o podoabă sferică din bronz (cercel?). Analiza în raze γ a piesei (puternic corodată), a evidențiat faptul că este goală la interior, fiind lucrată dintr-o tablă de bronz subțire. Pe una din laturile sale se observă un punct de sudură de coroziune, însă piesa de care a fost lipită nu s-a mai păstrat.
- în S I NV (m. 1,50, -0,74m, 0,34 m de profilul vestic), vas de mici dimensiuni (notat 4);
- în S I NV (m. 1,60, -0,70/0,78 m), în apropierea podoabei de bronz sus amintite, vas întregibil (notat 2);
- în S I NV (m. 1,26, -0,70 m, în profilul vestic) vas mici dimensiuni (notat 1), decorat cu benzi din puncte incizate, paralele;
- în S I NE (între m. 1,35-1,65, -0,40/0,50 m), grupare de vase fragmentare (notate 1-4). Vasele 1 și 4, cești cu câte o toartă supraînălțată, au fost identificate în martorul central.

Toate aceste materiale au fost descoperite în structura mantalei, la adâncimi variind între -0,40 m (partea superioară) și -0,81 m (la baza movilei). În suprafața cercetată, care traversează movila în lung, nu a fost identificată zona mormântului și nu au fost descoperite, deocamdată, fragmente de oase calcinate. În acest stadiu al cercetării suntem de părere că nu se poate vorbi despre un mormânt în groapă; dacă totuși acesta există, nu se află în zona centrală a T 6/2002.

Rezultatele obținute în vara anului 2002 sunt notabile. Au fost puse în evidență, pe lângă ceramică, silex și primele piese de bronz, detalii de rit funerar deocamdată unice pe teritoriul țării noastre în mediul complexului Costișa-Komarov. Au fost prelevate probe osteologice, antracologice și pedologice, în vederea studiului interdisciplinar. Urmează ca în cursul anului 2003 să fie investigate ultimele două movile de pe teritoriul imășului sătesc, restul (opt la număr) aflându-se în pădurea Adâncata. Sperăm ca investigarea acestora în anii ce urmează să fie facilă, astfel încât numărul tumulilor cercetați să fie cât mai mare, pentru a permite crearea unei baze de date pertinente, necesară în vederea întocmirii unei monografii de sit.

Informații suplimentare online

[Raportul 1859 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
